

Web 2.0 og ældre litteratur

Modsætningen som udfordring

Et undervisningsforløb om ældre tekster til 9. klasse

Af Lektor Sofia Esmann, UC Sjælland

Introduktion

Det er praksis i 9.klasse der er beskrevet i forløbet, og det tager udgangspunkt i Fælles Mål for dansk. I Fælles Mål er den ældre litteratur (kanonforfattere) og andre udtryksformer – bl.a. web 2.0. nogle af fagets stofområder.

Forløbet er disponeret i tre dele. En første del med mål og bagvedliggende faglig viden. Dernæst en del 2 hvor selve forløbet med ældre litteratur, forfatterskab og web 2.0 er beskrevet og endelig en afslutning med evaluering og web 2.0 i et videre perspektiv.

Web 2.0 er et fantastisk medie som i den grad udvider underviserens didaktiske muligheder i klasserummet, men mediet kan ikke stå alene. Det skal sættes ind i en didaktisk sammenhæng med et danskfagligt område, som fx ældre litteratur. Netop når ældre litteratur og web 2.0 kombineres, opstår muligheden for at kunne reflektere og øge elevernes bevidsthed for begge områder. Eleverne kan reflektere over hvad, hvornår og hvordan en blog, Facebook og YouTube kan anvendes både i en hverdags- og undervisningssammenhæng.

Tilbage er at opfordre dansk lærere til at prøve forløbet af eller få inspiration til et andet med web 2.0. God fornøjelse.

Mål

Målet med forløbet er at eleverne skal

- opnå fortrolighed med og kritisk bevidsthed om anvendelse af forskellige værktøjer i web 2.0.
- opnå viden om kanonforfatteren Adam Oehlenschläger, dels gennemforfatterskabslæsning, dels gennem læsning af udvalgte digte.
- udarbejde sproglige produkter i andre udtryksformer som direkte relaterer sig til web 2.0.

Baggrund

Umiddelbart lyder overskriften web 2.0 og ældre litteratur som hinandens modsætninger. Sådan behøver det dog ikke forholde sig. Forløbet er tænkt på den måde at den ældre litteratur læses, og at web 2.0 bliver det medie som eleverne producerer opgaver i. Dermed får web 2.0 en særlig status i forhold til læsningen af den ældre litteratur fordi den formidles gennem web 2.0.

Det er velkendt at netop arbejdet med nye medier i danskundervisningen har elevernes opmærksomhed på en anden måde end læsningen af den ældre litteratur. Derfor har det været oplagt at forsøge at kombinere begge områder for at anvende og omsætte nye mediers potentialer i forhold til en aktualisering af den ældre litteratur.

Betegnelsen "web 2.0" anvendes typisk om forskellige websites der er karakteriseret ved at være fokuseret på kommunikationen mellem brugerne – "en bruger til bruger indholdsproduktion og – interaktion"¹

Undervisningen har et dobbeltsigte, nemlig at undervise i web 2.0 i form af sproghandlinger, sproglige karakteristika, brugerfladen, selve formen og indholdet i kombination med læsningen og fortolkning af ældre litteratur. Det vil i praksis sige litteraturundervisning gennem brug af moderne medier eksemplificeret ved hjælp af web 2.0.

Ud over de forskellige web 2.0-værktøjer anvendes forskellig litteratur om Adam Oehlenschläger. Bl.a. *Adam Oehlenschläger – en kanonforfatter* af Thorkild Borup Jensen.

Forløbets faser

1. Web 2.0 – og hvordan det kan anvendes i undervisningen
2. Introduktion til Adam Oehlenschläger og undersøgelse og præsentation via web 2,0 værktøjer

Undervisningsforløbet er tilrettelagt og beskrevet af Sofia Esmann Busch og redigeret for Daneklærerforeningens Forlag af Birgitte Therkildsen, november 2011.

Oversigt over aktiviteter

Formål	Danskfaglige områder, aktiviteter og organisering
1. fase	
At eleverne lærer at anvende de forskellige værktøjer og muligheder i web 2.0	<p>En præsentation og afprøvning af forskellige web 2.0-værktøjer. Nogle af de mest almindelige eksempler på web 2.0 er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facebook – "socialt software" eller et virtuelt mødested, hvor man kan søge og have kontakt med "venner" • YouTube, hvor man kan lægge et digitalt videoklip ud, så de er tilgængelige for alle – www.youtube.com • Wikipedia, der et webbaseret leksikon – www.wikipedia.org • Forskellige blogs, som har dagbogslignende indlæg. <p>Fælles for alle eksemplerne er at indholdet er produceret af brugerne selv med det formål at dele en viden eller oplysning om et forhold. Pointen er at alle kan være med. Det kræver blot at man på en eller anden måde kan kommunikere på skrift, ved lyd eller med billede. I forhold til de fire eksempler er der forskellige måder at kommunikere på. Hvis man skriver på "facebook" og forskellige "blogs", så vil den skriftlige fremstillingsform typiske være dialog, indlæg, kommentar, ny kommentar osv.</p> <p>På wikipedia vil fremstillingsformen typisk være redigering, sletning og supplerung.</p>
2. fase	
At lære om digteren Adam Oehlenschläger	<p>Eleverne bliver her præsenteret for digteren Adam Oehlenschläger gennem bl.a. Kanonserien af Thorkild Borup-Jensen fra Daneklærerforeningens Forlag.</p> <p>I gennemgangen af forfatterportrættet lægges der vægt både på de personlige/biografiske oplysninger om kanonforfatteren, men også de litterære/biografiske oplysninger for deles at komme genren biografi nærmere, dels at lære eleverne at skelne mellem privatpersonen og digteren.</p> <p>I undervisningen gøres der meget ud af at skille netop de to forhold fra hinanden, så eleverne ikke får en forkert opfattelse af forskellen på det lyriske jeg og forfatteren.</p>

¹ E-læring på web 2.0 af: Nina Bonderup Dohn og Lars Johnsen, Samfundslitteratur 2009.

<p>At præsentere en digter og hans værker i genren "wiki".</p>	<p>Eleverne skal nu skrive "en wiki" – www.wikipedia.org om digteren. De skriver sammen to og to.</p> <p>Klassen bliver delt i to hovedgrupper med tilhørende undergrupper. En hovedgruppe skriver om personen Adam Oehlenschläger og den anden hovedgruppe skriver om hans digtning. Hver undergruppe har fået en meget bunden opgave, så nogle elever skriver om forfatterens barneår, nogle om ungdomslivet, andre igen om voksenlivet.</p> <p>Grupperne som skriver om hans digtning, har forskellige digte at skrive om hvilket vil sige hvornår han skrev dem, hvorfor han skrev dem, og hvor inspirationen kom fra. Fælles for alle grupperne er at eleverne anvender Dansk lærerforenings Kanonserie og selvfølgelig også læser opslaget om digteren netop på Wikipedia i forhold til arbejdet med biografien og web 2.0/Wikipedia er fokus i undervisningen rettet mod:</p> <p>Hvad indeholder en forfatterbiografi? Hvordan formulerer man sig sprogligt i en biografisk tekst på Wikipedia? (konkret i forhold til årstal, kronologisk komposition kildekritik, objektivt sprogbrug og fokus på sagforholdet)? Hvilke oplysninger skal medtages, og hvorfor er de interessante?</p> <p>Herefter læser eleverne den samlede produktion af biografier på deres egen Wikipedia og diskuterer Wikipediaens form og indhold. Er det lykkedes at skrive en Wikipedia om Adam Oehlenschläger?</p>
<p>At reflektere over egen læringsproces.</p>	<p>Samtidig med at eleverne udarbejder Wikipediaen skriver læreren en "Lærerens Blog på nettet" hvor man indleder med at skrive et opslag. Kravet er at alle elever sideløbende med deres skrivearbejde på wikipediaen om Adam Oehlenschläger også skal kommentere og skrive indlæg/svar/kommentarer på lærerens blog.</p> <p>Gratis blog kan hentes på: accounts.google.com</p> <p>Forslag til lærerens indlæg på bloggen:</p> <p>"Nu er 9.a. i gang med at skrive om Adam Oehlenschläger – det ser faktisk ud som om de synes det er en o.k. opgave. Tænker, at det er en super måde at få biografisk viden på og så med web 2.0".</p> <p>Eksempler på elevkommentarer fra det gennemførte forløb:</p> <p>Elev: Sebastian skriver: "Tænker at det er lige meget om det er en wiki eller i et kladdehæfte – ADAM skulle være blevet i paradiset"</p> <p>Elev: Mathilde skriver: "Ja, det giver en god fornemmelse af AO selvom han er gammel – vi sidder lige nu og kikker på nogle billeder/ malerier af ham. Han ser vildt mærkelig ud!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!"</p> <p>Læreren kan løbende lægge forskellige udsagn ud som eleverne på et metaplan skal forholde sig til. Samtidig kan bloggen også fungere som en form for evaluering. Det er muligt for læreren at forholde sig til om elevernes arbejde skrider fremad, og om de reflekterer over undervisningen.</p>

<p>At læse og fortolke forskellige digte af Adam Oehlenschläger. Løse opgaver i direkte relation til web 2.0</p>	<p>Eleverne læser "Skjøn Jomfru! Luk dit vindue op", "Guldhornene" og "Der er et yndigt land".</p> <p>Digtet "Skjøn Jomfru! Luk dit vindue op" findes i bilag 1.</p> <p>Læreren læser "Skjøn Jomfru! Luk dit vindue op" op for eleverne og beder herefter eleverne om at tage deres mobiltelefon frem og skrive en sms til lærerens mobilnummer. De skal overholde nogle helt særlige regler i forbindelse med sms-skrivningen. Eleverne skal forestille sig at de forelsket i en anden person. De får lyst til at fortælle det til personen og vælger at skrive en sms en sen natte-time.</p> <p>Indholdet i sms'en skal svare overens med den stemning der er i Adam Oehlenschlägers digt, men sms'en skal være formuleret i et nutidigt sprog. Eleverne skal skrive sms'en alene, og der må heller ikke være nogen fortolkning eller samtale om digtets indhold på klassen – kun lærerens oplæsning.</p> <p>Formålet med denne fremgangsmåde er at eleverne i første omgang selv forsøger at få "kontakt" med digtet og selv forsøger at fornemme en stemning i digtet og transformere det over i en nutidig genre der dog ikke kan betegnes som web 2.0, men som er en anden udtryksform.</p> <p>En elev skriver: "Hej smuk, smukkere, smukkeste 😊 spids din røde mund og lad mig kysse dig"</p> <p>En anden elev skriver: "Kom forbi nu i nat – månen lyste – tænkte kun på dig"</p> <p>Efter eleverne har sendt sms'erne, skriver læreren dem op og derefter begynder selve tolkningsarbejdet med digtet. Hvad handler og drejer digtet sig om, hvordan er stemningen – hvem er det lyriske jeg, hvordan kan det lyriske sprog karakteriseres? Det kan give en gevaldig dynamik i samtalen på klassen, netop fordi eleverne selv har forsøgt at komme med et bud på en fortolkning.</p> <p>Herefter skal eleverne skrive en facebookopdatering på deres egen profil om læsningen af digtet. Repertoiret er meget spredt – alt fra "læser dødsyge digte" til "Lukker op og kysser en purpurmund". Det giver anledning til at drøfte hvad der sprogligt karakteriserer en god og relevant facebookopdatering. Her er nogle af nøgleordene fra elever: Rebuslignende sprog, lidt som en gåde, overraskende sprogbrug, sammensat fra flere forskellige semantiske felter.</p> <p>Det diskuteres om der er noget der er "tabu" i en opdatering, hvornår det er relevant at meddele sig, og hvilke fordele og begrænsninger facebook har. Eleverne opfordres til at kommentere på hinandens opdateringer og vurdere hvad det gør ved kommunikationen og sproget på facebook.</p> <p>Under arbejdet med facebook er der en elev, der pludselig spørger om, hvorfor vi egentlig ikke havde oprettet en fiktiv profil på Adam Oehlenschläger, mens vi arbejdede biografisk med ham? Der kan arbejdes rigtig meget med ideen. Nogle elever kan fx bestyre" profilen, andre være "venner", hvilke venner kan fx læses i biografien. Der kan også aftales at tilstræbe et ældre sprogbrug osv. Den idé er hermed givet videre!</p>
--	--

<p>At omsætte en fortolkning af digte til andre udtryksformer</p>	<p>Eleverne får til opgave at billedliggøre en fortolkning af digtene samt sætte lyd til. Sekvensen skal maksimalt vare 2 min., og den skal lægges ud på YouTube. Ideen med at lægge det ud på www.youtube.com er at eleverne skal diskutere og forholde sig kritisk til denne form for kommunikation. Er der kriterier for hvad der kan lægges ud? Hvornår er noget godt? Er alt lige godt, og betyder det noget at alle verdens folk kan se det eleverne har lavet? Den sidste web 2.0-opgave er krævende. Der ligger et solidt stykke arbejde i at skulle planlægge og gennemføre en idé på baggrund af læsning af et af de tre digte af Adam Oehenschläger, og arbejdet kan med fordel planlægges som en mini-produktion af et medieprodukt.</p>
---	---

Evaluering

Målet med forløbet er, at eleverne skal opnå viden om forfatteren, hans lyrik og web 2.0. Det evalueres ved hjælp af forskellige spørgsmål til eleverne som de skal skrive stikord til.

Spørgsmålene er:

Hvad er web 2.0?

Giv eksempler på hvordan du anvender web 2.0

Giv eksempler på hvordan du er blevet dygtigere ved hjælp af web 2.0

Hvad kan forfatterskabslæsning bruges til?

Giv eksempler på hvorfor det er også er skønt at læse lyrik?

Hvordan forestiller du dig at en facebook-profil kan anvendes fremover?

Hvordan forestiller du dig at en blog kan anvendes fremover?

Hvordan bruger du selv youtube i din hverdag og i skolen?

Hvordan har det været at have dette danskforløb?

Noter de vigtigste ting du har lært i forløbet.

Til sidst skal eleverne skrive et essay over med overskriften:

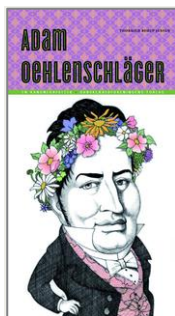
"Hvad har Adam med web 2.0 at gøre?"

Essayet vurderes af læreren.

Materialer

Adam Oehenschläger – en kanonforfatter

Af Thorkild Borup Jensen

Køb bogen på www.dansklf.dk/shop

Hvis du printer eller downloader fra dansklf.dk til undervisningsbrug, skal dette indberettes til Copydan Tekst & Node. Eksemplarfremsstillingen skal ske inden for de rammer der er nævnt i aftalen med Copydan.